

TS. HÀ VĂN HOÀNG (CHỦ BIÊN)
GS.TS. NGUYỄN HỮU MINH, THS. TRỊNH THỊ NGUYỆT,
THS. PHẠM THỊ KIỀU DUYÊN, TS. PHẠM VĂN TƯ,
TS. HỒ THỊ THÚY HẰNG, THS. CAO THỊ LIÊM, THS. LÊ ĐÔNG HỘI

----- ❁ -----

**MÔ HÌNH DỊCH VỤ CÔNG TÁC XÃ HỘI
TRONG TRƯỜNG TIỂU HỌC :
TỪ LÝ THUYẾT ĐẾN THỰC TIỄN**

NHÀ XUẤT BẢN ĐÀ NẴNG

TS. Hà Văn Hoàng (Chủ biên)
GS.TS. Nguyễn Hữu Minh, ThS. Trịnh Thị Nguyệt,
ThS. Phạm Thị Kiều Duyên, TS. Phạm Văn Tư,
TS. Hồ Thị Thuý Hằng, ThS. Cao Thị Liêm, ThS. Lê Đông Hội

**MÔ HÌNH DỊCH VỤ CÔNG TÁC XÃ
HỘI TRONG TRƯỜNG TIỂU HỌC: TỪ
LÝ THUYẾT ĐẾN THỰC TIỄN**

(Sách chuyên khảo)

NHÀ XUẤT BẢN ĐÀ NẴNG
2025

LỜI NÓI ĐẦU

Ngày 22 tháng 01 năm 2021, Thủ tướng Chính phủ ban hành Quyết định 112/QĐ-TTg ban hành chương trình phát triển công tác xã hội giai đoạn 2021 - 2030 với mục tiêu chung là “Tiếp tục đẩy mạnh phát triển công tác xã hội tại các ngành, các cấp, phù hợp với điều kiện phát triển kinh tế - xã hội của đất nước theo từng giai đoạn; đảm bảo nâng cao nhận thức của toàn xã hội về công tác xã hội; đẩy mạnh xã hội hóa, nâng cao chất lượng dịch vụ công tác xã hội trên các lĩnh vực, đáp ứng nhu cầu cung cấp dịch vụ công tác xã hội của người dân, hướng tới mục tiêu phát triển xã hội công bằng và hiệu quả”. Cho đến nay, công tác xã hội đã có những bước phát triển đáng kể với sự đa dạng các lĩnh vực, đối tượng, loại hình dịch vụ khác nhau, góp phần quan trọng trong việc nâng cao năng lực cho các cá nhân, nhóm, cộng đồng; từ đó góp phần đảm bảo an sinh xã hội và phát triển xã hội bền vững

Trong số các đối tượng được can thiệp của công tác xã hội, học sinh phổ thông nói chung, học sinh tiểu học nói riêng có ý nghĩa quan trọng không chỉ bởi những vấn đề tâm lý, xã hội nảy sinh ở lứa này mà những vấn đề này còn ảnh hưởng lớn đến quá trình hình thành và phát triển nhân cách của học sinh. Chính vai trò quan trọng như vậy, Bộ Giáo dục và Đào tạo đã ban hành Thông tư 33/2018/TT-BGDĐT về việc hướng dẫn công tác xã hội trong trường học quy định chi tiết cụ thể về nguyên tắc thực hiện, nội dung, các hoạt động cụ thể (rà soát, phát hiện nguy cơ, phòng ngừa, can thiệp trợ giúp, hỗ trợ phát triển), trách nhiệm của các chủ thể liên quan thực hiện công tác xã hội trong trường học. Đây là cơ sở pháp lý để tiến hành các hoạt động công tác xã hội trong các trường học, đặc biệt là ở các trường tiểu học.

Mặc dù đã có hành lang pháp lý, công tác xã hội trong trường học ở Việt Nam bên cạnh những kết quả đạt được vẫn còn những bất cập như đội ngũ nhân viên công tác xã hội chuyên trách còn ít hoặc chưa được bố trí, hoặc bố trí kiêm nhiệm; đặc biệt các loại hình dịch vụ công tác xã hội chưa đa dạng, phong phú. Mặt khác, công tác xã

hội trong trường học hiện nay cũng chưa khai thác hết các loại hình dịch vụ cũng như xây dựng một mô hình dịch vụ công tác xã hội thống nhất trong cả nước. Điều đó dẫn đến hiệu quả hoạt động công tác xã hội trong trường học nói chung và ở các trường tiểu học nói riêng chưa cao, chưa đáp ứng được các yêu cầu và mục tiêu giáo dục cũng như góp phần hình thành và phát triển phẩm chất, năng lực cho học sinh, đặc biệt là trong bối cảnh đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục, thực hiện chương trình giáo dục phổ thông 2018. Bởi vậy, việc lựa chọn dịch vụ nào và cách thức tiến hành các dịch vụ ra sao để hỗ trợ học sinh có hiệu quả nhất đòi hỏi cần có sự nghiên cứu, tìm tòi và áp dụng sao cho phù hợp với yêu cầu của thực tế (Anderson, 2001).

Từ ngày 01/7/2025, theo Nghị quyết số 202/2025/QH15 của Quốc hội về việc sắp xếp đơn vị hành chính cấp vùng, vùng Duyên hải Nam Trung Bộ có sự điều chỉnh về địa giới hành chính. Tuy nhiên, toàn bộ nội dung và dữ liệu trong nghiên cứu được thực hiện trước thời điểm điều chỉnh, vì vậy các thông tin, số liệu và phân tích được trình bày trong sách này đều căn cứ theo phạm vi địa giới hành chính của vùng Duyên hải Nam Trung Bộ hiện hành, gồm 07 tỉnh, 01 thành phố trực thuộc trung ương. Theo báo cáo của Cục thống kê, tính đến thời điểm 30 tháng 9 năm 2024, Duyên hải Nam Trung Bộ là một trong những khu vực có số lượng học sinh khá lớn với tổng số 838.879 học sinh tiểu học, được phân bổ chủ yếu ở các vùng nông thôn (Cổng cục Thống kê, 2024) được phân bổ chủ yếu ở các vùng nông thôn. Mặt khác, đội ngũ nhân viên công tác xã hội được bố trí ở một số trường tiểu học tại một số địa phương. Hơn nữa, các loại hình dịch vụ công tác xã hội chưa được chú trọng khai thác đúng mức, mô hình các dịch vụ công tác xã hội nơi đây chưa được định hình rõ nét trong khi các vấn đề tâm lý - xã hội của học sinh ngày càng nảy sinh đa dạng, phức tạp. Bởi vậy, việc nghiên cứu, đánh giá thực trạng các loại hình dịch vụ công tác xã hội trong trường tiểu học cũng như đề xuất các giải pháp, xây dựng mô hình dịch vụ công tác xã hội trong trường tiểu học nơi đây có ý nghĩa hết sức cấp thiết.

Cuốn sách chuyên khảo này là kết quả nghiên cứu của đề tài khoa học “Xây dựng mô hình dịch vụ công tác xã hội trong trường tiểu học các tỉnh Duyên hải Nam Trung Bộ”, mã số B2023.DNA.04, được tài trợ bởi Bộ Giáo dục và Đào tạo. Sách được cấu trúc gồm 4 chương, phản ánh đầy đủ quá trình nghiên cứu từ lý luận, thực tiễn đến đề xuất giải pháp và mô hình áp dụng:

Chương 1. Cơ sở lý luận về dịch vụ công tác xã hội trong trường tiểu học

Chương 2. Thực trạng dịch vụ công tác xã hội trong trường tiểu học các tỉnh Duyên hải Nam Trung Bộ

Chương 3. Giải pháp nâng cao chất lượng dịch vụ công tác xã hội trong trường tiểu học khu vực Duyên hải Nam Trung Bộ

Chương 4. Mô hình dịch vụ công tác xã hội trong trường tiểu học khu vực Duyên hải Nam Trung Bộ

Mặc dù nhóm tác giả đã nỗ lực nghiên cứu, cập nhật thông tin mới và xây dựng nội dung sách với tinh thần khoa học và trách nhiệm, song chắc chắn không thể tránh khỏi những thiếu sót nhất định. Chúng tôi rất mong nhận được những ý kiến đóng góp chân thành, quý báu từ Quý đồng nghiệp, nhà nghiên cứu, giảng viên và bạn đọc gần xa để tiếp tục hoàn thiện công trình này trong những lần tái bản sau.

CÁC TÁC GIẢ

MỤC LỤC

LỜI NÓI ĐẦU

Chương 1. CƠ SỞ LÝ LUẬN VỀ DỊCH VỤ CÔNG TÁC XÃ HỘI TRONG TRƯỜNG TIỂU HỌC..... 1

1.1. Tổng quan nghiên cứu về công tác xã hội trường học và mô hình, dịch vụ công tác xã hội trong trường tiểu học..... 1

1.2. Các khái niệm chính27

1.3. Lý luận về dịch vụ công tác xã hội trong trường tiểu học.....34

1.4. Lý luận về mô hình dịch vụ công tác xã hội trong trường tiểu học ..39

1.5. Các yếu tố ảnh hưởng đến dịch vụ công tác xã hội trong trường tiểu học44

1.6. Lý thuyết vận dụng nghiên cứu về dịch vụ công tác xã hội trong trường tiểu học48

Chương 2. THỰC TRẠNG DỊCH VỤ CÔNG TÁC XÃ HỘI TRONG TRƯỜNG TIỂU HỌC CÁC TỈNH DUYÊN HẢI NAM TRUNG BỘ...58

2.1. Khái quát quá trình khảo sát.....58

2.2. Thực trạng dịch vụ công tác xã hội trong trường tiểu học các tỉnh Duyên hải Nam Trung Bộ.....68

2.3. Các yếu tố ảnh hưởng đến chất lượng dịch vụ công tác xã hội trong trường tiểu học các tỉnh Duyên hải Nam Trung Bộ 117

Chương 3. GIẢI PHÁP NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG DỊCH VỤ CÔNG TÁC XÃ HỘI TRONG TRƯỜNG TIỂU HỌC KHU VỰC DUYÊN HẢI.....124

NAM TRUNG BỘ125

3.1. Cơ sở đề xuất giải pháp..... 125

3.2. Nguyên tắc đề xuất giải pháp 129

3.3. Nội dung các giải pháp..... 135

3.4. Khảo nghiệm tính cấp thiết và khả thi của các giải pháp 156

Chương 4. XÂY DỰNG MÔ HÌNH DỊCH VỤ CÔNG TÁC XÃ HỘI TRONG TRƯỜNG TIỂU HỌC KHU VỰC DUYÊN HẢI NAM TRUNG BỘ.....161

4.1. Cơ sở đề xuất mô hình dịch vụ công tác xã hội trong trường tiểu học 161

4.2. Nội dung mô hình dịch vụ công tác xã hội trong trường tiểu học ... 167

4.3. Các hoạt động triển khai của mô hình..... 172

4.4. Thực nghiệm nội dung mô hình dịch vụ công tác xã hội trong trường tiểu học các tỉnh Duyên hải Nam Trung Bộ..... 195

KẾT LUẬN VÀ KHUYẾN NGHỊ.....211

TÀI LIỆU THAM KHẢO215